

Valeriu Capcelea,
doctor habilitat, conferențiar universitar
la Catedra de Științe Socio-umane
a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți,
m. Bălți, Republica Moldova, str. Bulgară, 94,
ap. 7. Tel: (373)231-79-100; email:
vcapcelea@mail.ru.

**LOCUL ȘI ROLUL DEONTOLOGIEI PROFESIONALE ÎN EFECTUAREA
ACȚIUNILOR DE EXECUTARE SILITĂ DE CĂTRE EXECUTORUL
JUDECĂTORESC**

**ROLLE UND STELLUNG DER BERUFLICHEN DEONTHOLOGIE BEI DER
ZWANGSVOLLSTRECKUNG DURCH DEN GERICHTSVOLLZIEHER**

Zusammenfassung

Dieser Artikel behandelt Probleme der Rolle und Stellung der professionellen Deonthologie im Bereich der Aktivitäten der Zwangsvollstreckung durch den Gerichtsvollzieher. Darin werden die Erwartungen und die moralischen Werte, die der Gerichtsvollzieher laut der zivilrechtlichen und deonthologischen Gesetzgebung in Rumänien und in der Republik Moldau beherzigen muss, dargestellt. Eine große Aufmerksamkeit wird der Materialisation der moralischen Werte wie moralische Integrität und Korrektheit und der moralischen Aspekte: Menschlichkeit, Gerechtigkeit und die hohe Kultur der Kommunikation geschenkt.

Schlüsselwörter: Gerichtsvollzieher, der ethische aspekt der Gesetzgebung, moralische Integrität, Menschlichkeit, Gerechtigkeit, Kommunikationskultur.

În ultimul timp profesiile sunt preocupate, din interior, de supravegherea desfășurării activității, prin anumite reguli ce sunt considerate a fi esențiale și pentru a asigura respectarea lor sunt create coduri de deontologie profesională care au scopul de a asigura protecția lor de o serie de pericole cum ar fi corupția, impostura, reaua credință, mal praxismul, minciuna, plagiatul, furtul intelectual, birocrăția, șantajul, egoismul etc. Numai prin respectarea conduitei deontologice, individul poate atinge performanță în domeniul profesional și poate să-și câștige prestigiu, considerație și valoare în conformitate cu statutul social pe care îl are. Codurile deontologice și regulile ce se conțin în ele, spre deosebire de textele codificate, pot avea aspectul unor cutume, care completează litera textelor și prescripțiilor exprese din dreptul civil, comercial sau administrativ, referitor la datoriile ce revin diverselor profesii. Astăzi deontologia a intrat în dreptul pozitiv sub forma dreptului disciplinar, devenind un fel de autoapărare a grupurilor de

oameni ce țin de o anumită profesie. Legitimitatea acestor grupuri autorizează sancționarea membrilor prin cenzurări pur morale, cum sunt reprehensiunea, avertismentul care trebuie să împiedice noi violări ale regulilor deontologice. În unele profesii, se admite și sancționarea prin amenzi bănești, însă cele mai grave pedepse rămân suspendarea sau excluderea profesionistului din cadrul grupului. Totodată, deontologia profesională nu înglobează în sine întreg dreptul disciplinar din motiv că numai regulile care guvernează justiția sunt, și într-un caz, și în celălalt, similare. Statul poate să controleze modul în care profesioniștii exercită drepturile lor interne, puterea jurisdicțională și cea legislativă.

Deontologia profesională reprezintă morala unei profesii reflectată cu precădere prin prisma îndatoririlor sau obligațiilor morale impuse de exercitarea unei profesii în societate. Ea cercetează drepturile în corelație cu îndatoririle care le susțin și realizează cercetările în sferile vieții social-utile și nu numai în sferile speciale ale muncii producătoare de bunuri, valori. Din această cauză, pentru deontologi, moralitatea se centrează pe condiția datoriei, căci numai ea este garantul dreptății, corectitudinii. Totodată, existența codurilor deontologice ale unor anumite profesii denotă despre caracterul ascendent al progresului social, umanizarea continuă a existenței sociale. Astăzi impunerea deontologiei ca segment specializat al normativității morale este solicitată și de creșterea interdependențelor dintre colectivitățile umane, de complexitatea mereu sporită a actului de decizie în raport cu subiecți de autoritate statală care sunt tot mai bine instruiți, cu o personalitate tot mai complexă. Din această cauză, exercitarea autorității asupra unor asemenea subiecți presupune, în consecință, luarea în tot mai mare măsură în considerare a intereselor acestora, a capacității lor de reacție conștientă la actele de decizie.

În cadrul fiecărei profesii există problemele sale morale specifice, dar dintre toate profesiile poate fi remarcat un grup special în care aceste probleme apar de cele mai multe ori și cer o atenție sporită vizavi de funcțiile îndeplinite. La ele se referă deontologia profesională a juristului, inclusiv și cea a executorului judecătoresc pe motiv că de ei depinde apărarea drepturilor, libertăților și a demnității umane, de faptul că ei se găsesc într-o comunicare permanentă și continuă cu alți oameni exercitând influență asupra lumii lor lăuntrice, asupra interacțiunilor morale, asupra destinului omului.

O importanță primordială asupra dezvoltării societății, mai ales a statelor care efectuează tranziția de la societatea totalitaristă la cea democratică precum este România și Republica Moldova, o au codurile deontologice ale profesiilor juridice care au menirea de a edifica un sistem de justiție accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și

respectarea drepturilor omului. Pentru a contracara fenomenele negative din domeniul justiției, inclusiv și cele ce țin de activitatea executorului judecătoresc, este necesar de a promova în cadrul Facultăților de Drept cursul de deontologie juridică. În același timp, în opinia noastră, este necesar de a promova un șir de cursuri opționale care se vor referi la studierea minuțioasă a codurilor deontologice ale judecătorului, executorului judecătoresc, procurorului, avocatului etc.¹. În cadrul lor, studenții vor însuși exigențele morale înaintate față de activitatea unui jurist:

- atitudinea față de om ca o valoare supremă, respectarea și apărarea drepturilor, libertăților și a demnității umane în conformitate cu normele de drept internaționale și naționale și cu principiile morale general-umane;

- profunda înțelegere a importanței sociale a rolului său și a profesionalismului înalt, a responsabilității în fața societății și a statului ca jurist, de care, în mare măsură, depinde securitatea socială, apărarea juridică a tuturor oamenilor, utilizarea rațională și umană a drepturilor oferite în strictă conformitate cu principiile echității sociale, a datoriei civice, de serviciu și morală;

- principialitatea, vitejia, intransigența, lupta cu dăruire de sine cu criminalitatea, obiectivitatea și imparțialitatea în adoptarea deciziilor;

- caracterul impecabil al comportamentului personal atât în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, cât și în afara lor, incoruptibilitatea, grija față de onoarea personală, a reputației sociale a juristului;

- disciplină conștientă, punctualitate și inițiativă, solidaritate profesională, ajutor reciproc, susținere, curaj și pregătire moral-psihologică față de acțiunile și situațiile dificile, capacitatea de a risca, dar care trebuie să fie rațională în condiții extreme;

- perfecționarea continuă a artei profesionale, a cunoștințelor în domeniul eticii profesionale, a etichetei și tactului, sporirea nivelului culturii generale, lărgirea orizontului intelectual, însușirea creatoare a experienței necesare în promovarea acțiunilor de serviciu².

Totodată, este necesar să luăm în considerație faptul că fundalul central al învățământului deontologic al juriștilor trebuie să-l constituie explicitarea și asigurarea înțelegerii modului specific de acțiune a principiilor deontologiei în condițiile concrete de derulare a actelor autorității în fiecare profesiune juridică în parte. În opinia noastră, învățământul deontologic

---

¹ A se vedea în detalii: Capcea, V. *Locul și rolul deontologiei profesionale în formarea specialistului în domeniul dreptului*, în Calitatea formării specialiștilor în învățământul superior: strategii, forme, metode: Materialele conferinței științifice internaționale a profesorilor consacrate aniversării a 60-a de la fundarea Universității de Stat „Alec Russo”, 5-7 oct. 2005, Bălți / col. red.: Valeriu Cabac, ... Bălți: Edit. Presa univ. bălțeană, 2005, pp. 18-20.

² Capcea, V. *Deontologia juridică*: man. pentru facultățile de drept. Chișinău: Edit. ARC, 2007, p. 230-231.

trebuie să se încheie cu realizarea portretului personalității morale a purtătorului profesiei în cauză și cu informarea acestuia asupra codului deontologic al profesiei sale. Identificarea în acest cod a exigentelor morale asimilate pe parcursul derulării învățământului ca un tot unitar trebuie să reprezinte scopul major a educației deontologice.

Învățământul deontologic al juriștilor, inclusiv cel al viitorilor executori judecătorești, trebuie să demonstreze și să înrădăcineze în conștiința lor că devierea de la lege, evitarea ei, deformarea, tălmăcirea eronată și aplicarea neadecvată a legii reprezintă o acțiune amorală, care contravine nu numai normelor de drept, ci și normelor morale, deontologiei lor profesionale. În această ordine de idei, trebuie ca viitorii juriști să conștientizeze faptul că sunt amorală nu numai încălcările conștiente ale legii, ci și acțiunile și deciziile incorecte, antilegale, care sunt determinate de lipsa aspirației de a însuși profund cunoștințele necesare, de a le perfecționa permanent, dezordonarea, lipsa respectului cuvenit față de drept, de prescripțiile lui. Prin urmare, deontologia profesională a juristului, inclusiv și cea a executorului judecătoresc, poate fi definită în baza interacțiunii și interdependenței între normele de drept și principiile și normele morale, între normele ce sunt proprii conștiinței juridice și morale.

Relațiile executorului judecătoresc cu participanții la procesul de executare silită și cu alte persoane, prerogativele lui, situația juridică a cetățenilor ce sunt afectați de activitatea executorului judecătoresc sunt reglate de legislația procesual-civilă și de normele altor ramuri ale dreptului¹. Trebuie să remarcăm, că gradul de reglare a lor este diferit. Toată activitatea executorului judecătoresc, ce își exercită funcțiile sale în mijlocul cetățenilor în procesul comunicării neîntrerupte cu ei trebuie să fie supusă unor principii și norme morale unice. Începuturile morale ale executării silite, reflectate nemijlocit în legislația procesual-civilă și în codurile deontologice sau care sunt determinate de principiile și normele generale ale moralei, indiferent de orice formă de activitate, determină și conținutul moral al corelației executorului judecătoresc cu toate persoanele ce participă la efectuarea acțiunilor de executare silită.

Conținutul moral al corelației executorului judecătoresc cu cetățenii ce iau parte la efectuarea acțiunilor de executare silită este bazată pe un fundament trainic al legalității, ce sunt determinate și de principiile generale și normele moralei. Sarcinile specifice ale executării silite și condițiile juridice a promovării ei nu anulează acțiunea principiilor și normelor moralei ce

---

¹ A se vedea: *Codul deontologic al executorului judecătoresc* Adoptat prin Hotărârea nr. 21 din 27 aprilie 2007 a Congresului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 430 din data de 28 iunie 2007; *Codul deontologic al executorului judecătoresc*. Aprobata prin Hotărârea nr. 19/2010 privind aprobarea Statutului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și al profesiei de executor judecătoresc, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, partea I, nr. 713 din 26 octombrie 2010.

reglementează comportamentul oamenilor, atitudinea lor unul față de altul. Aspectele morale ale relațiilor executorului judecătoresc cu debitorul și cu alți participanți la executarea silită este determinat mai întâi de toate, de respectarea impecabilă de către executorul judecătoresc a normelor moralei. Climatul moral al acțiunilor de executare silită trebuie să depindă de faptul, măsura în care persoana, ce efectuează aceste acțiuni, respectă normele de drept și morale. Principialitatea și caracterul activ în efectuarea executării silită, obiectivitatea și imparțialitatea, umanismul, echitatea, cinstea impecabilă, cultura înaltă a comunicării însoțite de respectarea strictă a legalității, a drepturilor și intereselor persoanelor ce participă la efectuarea acțiunilor de executare silită – sunt, în opinia noastră, facultățile cele mai importante care trebuie să le posedă executorul judecătoresc.

Legea impune executorului judecătoresc obligația de a explica celor ce participă la executarea silită drepturile lor și el este obligat să asigure realizarea lor. Executorul judecătoresc trebuie să explice debitorului, drepturile lui în așa fel ca ele să fie înțelese deoarece el poate să nu posedă cunoștințe în domeniul jurisprudenței. În dependență de acest fapt se poate judeca despre aceea cum executorul judecătoresc își exercită obligațiunile procesuale, cât de obiectiv și imparțial este el.

Am remarcat anterior facultățile morale necesare juristului, ca cinstea, imparțialitatea, echitatea, disciplină conștientă, punctualitate și inițiativă, solidaritate profesională, ajutor reciproc, perfecționarea continuă a artei profesionale, a cunoștințelor în domeniul eticii profesionale, a etichetei și tactului, sporirea nivelului culturii generale etc. Toate aceste calități trebuie să fie întru chipate în acțiunile și deciziile executorului judecătoresc în relațiile cu toți participanții la efectuarea acțiunilor de executare silită. Astăzi, când acționează noul Cod de procedură civilă a României și Republicii Moldova, trebuie să fie luate în considerație aceste cerințe și facultăți morale și materializate în activitatea practică cu scopul de a evita greșelile ce se mai comit din punctul de vedere al moralității și legalității în procesul executării silită.

În același timp, este necesar de a atrage atenția asupra respectării stricte de către executorul judecătoresc în comunicarea lui cu participanții la efectuarea acțiunilor de executare silită a corectitudinii, cumpătării, a tactului, independent de faptul cine sunt ei, ce loc în efectuarea executării silită a documentelor executorii ei îl ocupă, ce emoții provoacă acțiunile și comportamentul lor executorului judecătoresc.

Evaluarea activității executorului judecătoresc în procesul efectuării acțiunilor de executare silită, ne face să conchidem că ea poate fi reușită numai în cazul: dacă va fi asigurată respectarea strictă a legii procesuale; dacă executorului judecătoresc va crea o atmosferă morală sănătoasă, stimând demnitatea tuturor persoanelor ce iau parte la efectuarea executării silită și

dacă va acționa în mod obiectiv.

Efectuarea executării silite s-ar părea că nu poate aduce anumite coliziuni morale sau anumite complicații, deoarece în acest caz participanții obligatorii sunt conform *Codului de procedură civilă a României* – agenți ai forței publice ori reprezentanți ai jandarmeriei în cazul când debitorul lipsește sau refuză să deschidă ușile și martorii asistenți după deschiderea ușilor imobilului¹. Însă și aceste acțiuni de executare silită sunt însoțite de conflicte potențiale cu debitorul și rudele lui și din această cauză comunicarea cu acești oameni trebuie să se fundeze nu numai pe legislația în vigoare, dar să fie respectate anumite norme și principii morale.

Este suficient de a studia partea morală a executării silite efectuată într-un imobil, care într-un mod anumit poate încălca principiul declarat de Constituție cu privire la inviolabilitatea domiciliului și provoacă un anumit amestec în viața privată a cetățenilor. Nu întâmplător *Constituția Republicii Moldova* prevede că domiciliul și reședința sunt inviolabile². Din această cauză executarea silită poate fi efectuată numai în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Legea prevede că executorul judecătoresc va soma pe debitor să părăsească de îndată imobilul, iar în caz de împotrivire, îl va evacua din imobilul respectiv pe debitor împreună cu toate persoanele care ocupă imobilul în fapt ori fără niciun titlu opozabil creditorului, cu sau fără ajutorul forței publice, după caz, punând pe creditor în drepturile sale³. În procesul executării silite care se desfășurează cu concursul agenților forței publice ori reprezentanți ai jandarmeriei și a asistenților, este deosebit de important de a asigura niște relații echitabile cu toate persoanele ce participă la executarea silită. Executorul judecătoresc trebuie să înlăture pe cei străini de la locul în cauză. Faptele ce se referă la viața intimă a unor sau altor persoane care au fost depistate în procesul executării silite nu pot fi divulgate. Totodată, executorul judecătoresc trebuie să conștientizeze faptul că acțiunile lui în cea mai mare măsură jonează drepturile cetățeanului și cere ca în mod deosebit să fie respectate normele etice și morale, ce recurg din lege sau sunt determinate de ele.

Executorul judecătoresc este obligat în procesul executării silite ce ține de părăsirea imobilului să aibă grijă ca copiii ce locuiesc aici ca ei să fie amplasați într-o altă încăpere. Dacă în familie sunt bolnavi, atunci ei trebuie să fie izolați astfel, ca executarea silită să nu influențeze nemijlocit asupra stării sănătății lor. Totodată, în conformitate cu *Codul de procedură civilă a României* nici o evacuare din imobilele cu destinație de locuință nu poate fi făcută de la data de 1 decembrie și până la data de 1 martie a anului următor, decât dacă creditorul face dovada că, în

---

¹ *Codul de procedură civilă al României* din 01/07/2010 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 485 din 15/07/2010, art. 887 al. 2 și 3.

² *Constituția Republicii Moldova*, adoptată la 29 iulie 1994. Chișinău: Edit. Moldpres, 1994, art. 29.

³ *Codul de procedură civilă a României*. Op. cit., art. 887, al. 1.

sensul dispozițiilor legislației locative, el și familia sa nu au la dispoziție o locuință corespunzătoare ori că debitorul și familia sa au o altă locuință corespunzătoare în care s-ar putea muta de îndată¹.

Cu referință la cercul de persoane ce participă în calitate de asistenți la efectuarea executării silite, în literatura de specialitate putem întâlni diferite recomandări. Însă, în opinia noastră, ar fi mai echitabil, dacă în calitate de asistenți ar fi implicați atât cetățenii care nu sunt cunoscuți cu cei ce sunt supuși executării silite, cât și vecinii lor, care pot să producă prejudicii de ordin moral debitorului. Totodată, obiectele și actele ce se referă la laturile intime ale vieții cetățenilor și care nu au nici o atribuție la efectuarea executării silite, nu trebuie să fie devină cunoscute altor persoane, inclusiv și asistenților. În procesul promovării executării silite nu este nevoie de a da dovadă de exces de zel, de grabă la deschiderea unor încăperi și depozite încuiate fără a lua măsuri ca ele să fie deschise voluntar de către debitor. Numai în cazul când debitorul refuză să deschidă benevol aceste încăperi, executorul judecătoresc are dreptul să le deschidă în mod forțat, dar trebuie să evite stricarea zăvoarelor, ușilor sau altor obiecte, dacă aceasta nu va fi necesar. Executarea silită întotdeauna este însoțită de emoții puternice și de aceea în procesul promovării ei executorul judecătoresc trebuie să dea dovadă de un tact și de o cumpătare deosebită. Independent de rezultatele ei, însăși faptul înlăptuirii executării silite știrbește reputația debitorului în cauză.

Examinând aspectele morale ale înlăptuirii executării silite, putem să afirmăm cu certitudine că executorii judecătorești trebuie să posede corectitudinea și integritatea morală în calitate de valori fundamentale în conformitate cu cerințele *Codului deontologic al executorilor judecătorești* din România și Republica Moldova², să posede astfel de facultăți morale precum umanismul, echitatea, cultura înaltă a comunicării și să respecte cerințele morale care sunt înaintate activității executorului judecătoresc de către societate precum caracterul impecabil al respectării legii, obiectivitatea, respectarea demnității persoanelor ce participă la executarea silită.

---

¹ Ibidem, art. 885, al. 1.

² A se vedea: *Codul deontologic al executorului judecătoresc* din România Op. cit., art. 6; *Codul deontologic al executorului judecătoresc din Republica Moldova*. Op. cit., art. 5.